

עין משפט
ג' מצוה

טו:

סוכה פרק ראשון סוכה

מסורת הש"ס

צא א ב מ"י פ"ה מה' טה טה ט' ט' ופנת פנת מן טושי"ס א"ח סימן מלא ספיק ה: צח ג מ"י ופנת טס טושי"ס א"ח סימן מרעט ספיק ג:

16 ג' ג' להי ג'רס' מהרש"ה,

הגרות הב"ח

(6) רש"י ד"ה והא אשכר הדי"א טס ד"ה ומשני וכו' דקמי' הכא בנכנס ויולא: (7) הו"ה ד"ה פ"ד כעומד וכו' השפ"ן מדרבנן על מני' פחות מ"ד אמות בירוק משום לחי ראי' לר"ך לוי אחר להמירו לרבע אמות בירוק משום מכו' וצריך לוי אחר להמירו: (8) בא"ד ומא' דאשכר דאימור פ"ד מרובה:

רבינו חננאל

דחינן והא [אין אישכר לצמצם כלומר, אם הבא להכניס בנייהו ולהוציא סכך כשר כמותו, אי אפשר שלא תהיה השפ"ן כמפת מנה או מנה, שנמצא מצד אחד יתר מפני האור פחות, ושענין בפסוק בירוח יתר פסקים השפ"ן, שבי"א טס סכך כשר כמותו ולא יוח מסקונו ולא ידחק השפ"ן, ובא רבא בשטם אחר ואמר לעולם אין טס ריח אלא כמותם בנכנס ויולא, מאי אמר? חיישינן דילמא בעידנא דסכין בנייהו דחיק ליה לפסך פסול כדאמרין, אם היה סכך פסול נתון שתי נותן והפסך כשר עליון ערב, ולא נמצא פסול בעיניהם כלום ולא דחיק, וכן פירוש השמיעה, או בארכות המטה, ואוקימנא בארובה ושתי כרעים דכלי הוא, וכי רתא דתנן

גבי פירו שיהיה כמות פרוך והא אי אפשר לנמנע ומשני רבי יוסי הגלילי היא ורבי יוחנן משני אפילו תימא רבנן משמע דאין הלכה כרבי יוסי הגלילי וכן פסק ד' אהין ויבמות דף כח. גבי אמות איני יודע מי שאלו אמר אליה דרבי יוחנן לא סתם לן מנא כר"י הגלילי לכן נראה דרבי שמים אין הלכה כמותו והני הו' ככרדי שמים אצל בירי אדם הלכה כמותו כדמוכה דן דשמתין וזכר שני דחולין (דף כח.) ויש תימה הא דלמרי' פ"ק דעירובין (דף ה:) למי המשך מדפושי של מבוי (ו) למוך המבוי פחות מלרבע אמות אין לר"ך לוי אחר להמירו ארבע אמות לר"ך לוי אחר להמירו וקאמר רב הונא גריה דרבי יהושע לא אמרו אלא במבוי שמונה אצל מבוי שבעה נותר בעומד מרובה על הפרוך רב אשי אומר אפילו במבוי ה' לא לר"ך לוי ממה נפשך אי עומד נפיש נותר בעומד מרובה על הפרוך אי פרוך נפיש נדון משום לוי כלומר א"כ אין בלתי ד' אמות מאי אמרת שוו תרווייהו הוה ליה ספק דנדרים וכל ספק דנדרים להקל משמע דאי אפשר לברר הדבר וי"ל לעולם אפשר למדוד ולברר אלא לא הטריחיהו חכמים למדוד שם מספק כיון

(6) והא אפשר לנמנע. ק"ד דהאי דקמתרן בנכנס ויולא הכי מתרן כל כמותו בנכנס ויולא הוא סתמא הוא בנכנס ויולא דאין דרך לנמנע ולכוין כמותן ממש לא פחות ולא יותר ופרישין והא אם יתן דעתו לכן אפשר לנמנע וקמי' מתנייהו כמותן כשרה והוה ליה פרוך כעומד: ומשני אמר רבי אמי במעדיף. מתנייהו לא אפשר בנמנעם אלא במעדיף ריח שניתיים על רמב השפודין וכמותן דקמי' בנכנס ויולא: רבא אמר. אפילו בנמנעם ואם היו נתונים השפודין שמי נותנן לקניס של סכך ערב דע"כ אם אינו נותן ראשי הקניס על שפודין הרי הן טפולין לארץ והלכן הוה ליה כשר מרובה על הפסול ומנעולן: כנלאי גליס. לקמן (נח.) מפרש במטליות שאין בהן שלש על שלש דלף על גב דהשתא לא מקבלי טומאה כיון דמכלי אמו גזר בה רבנן. ארכות נמי השתא לא מקבלי טומאה דלא מו' למדי אלא מכלי קאמו: בארובה ושתי כרעים עמה. ולקמן (ס.) מפרש למאי חז: קלרה. אותם אשר ברוחב המטה לגד מראשיתה ומרגלותיה: מבילה

דבין עומד נפיש בין פרוך נפיש ליכא חשש אסור אלא אם כן הן שוין ומילתא דלא שכיחא היא מכל מקום אם היתה אסורה דלורייתא היה אסור כיון דאפשר למדוד ומהו אין להקשות על רב אשי כי שווי הדידי לישמרו דקיימא לן פרוך כעומד מותר דהתם קאי על רב הונא ברביה דרב יהושע דסבירא ליה פרוך כעומד אסור ויש לפרש דהני אמוראי דפרוך כעומד ומתלה על מחלה כרוב מני סברי כרבנן דאי אפשר לנמנע אפילו בירי אדם ומאן דשרי כשדומה לנו ספרון בעומד משום דלימא עומד מרובה ואמ"ל שהן שוין רחמנא אמר לא מפרוך רובא ומאן דאסר משום (א) דלמר פרוך מרובה ואמ"ל שהן שוין רחמנא אמר גזר רובא וכן לענין מחלה על מחלה דשחיטה והשתא נוחא טפי הוה דספק דנדרים להקל כיון דאי אפשר למדוד ומיהו קשה דמשמע דספיקא דלורייתא היה אסור משום חששא בעלמא שמה הן שוין אף על גב דאי עומד נפיש מותר ואי פרוך נפיש מותר ואם כן היכי דייק נמי פרוך שני דבכורות (דף ה:) וסו' מההיא דנמנע הרוב מכוון בין שמי עיירות בדידי אדם אפשר לנמנע חסם נמי אף על גב דאי אפשר לנמנע ולכוון מודו רבנן דמניחין שמי בעלות משום חשש דלורייתא משום דשמה הן שוין ועוד למאן דאסר פרוך כעומד לא אסר אלא מטעם דלמר ליה רחמנא למשה גזר רובא ולא מטעם דשמה הפרוך מרובה ואם כן בההיא דלמי אפילו הו' ספיקא דלורייתא תשתרי כיון דבין פרוך בין עומד נפיש מותר ומהאי דפרוך בשמתין והא אפשר לנמנע אין ללקדק שום דבר דרבינו חננאל גריס והא אי אפשר לנמנע וכן ר"ת ולגירסתם נמי אין לרישא שיהא הלכה כן דלא הו' כמו אי אפשר לנמנע דעלמא אלא כלומר אי אפשר בשום ענין שלא יהא אסור משהו בין הסכך לפסול כשממלא בהכשר אחר מלא נכנס ויולא דאין דוחק כל כך הכשר לקרבו אלא הפסול שלא יהא אסור משהו בין הכשר לפסול ונמנע שאין הכשר מרובה על האסור ועל הפסול ומשני במעדיף כלומר עד שמה מן הכשר על הפסודים שמתכאן ומתכאן שנתכנה כל האסור ורבה משני דאפילו תימא אין מעדיפים אם היו נתונים שמי נותנן ערב אי אפשר שלא יתכסה כל האסור שהכשר נסמך בפסול אי נמי דווקא שמי וערב מהני לרבה אצל בענין אחר לא דגורין שמה לא יעדיף אצל שמי וערב אי אפשר בלא העדפה שלא יפול הכשר ויפי זה לא גרסינן כמו שכתוב ברוב הספרים אמר רבא אפילו תימא בשאינו מעדיף ובפרק קמא דעירובין (דף טו:) אינו בשום ספר ובההיא דסוף בכורות (דף ס:) דיאלו אינו בעשירי וקראו עשירי משמע דסבר לה כרבי יוסי הגלילי דלמר דלמר אפילו בירי שמים אפשר לנמנע דאי כרבנן דלמרי' אי אפשר לנמנע אולם שקדס הו' עשירי ואפילו שמת כו והוה ליה כאלו קרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי שאין אחד עשר קדוש שלא נקשר טס עשירי ממנו וכן בההיא דסוף פרוך שני דחולין (דף נח:) דמתח אמו פרט ליחוס דאוקמינן בזה פירש למיתה וזה פירש לחיים וכן בפרק בהמה המקשה (הו"ק דף ע.) גבי הא דבעי רבא הלכו בנדרים אחר הרוב ויש לדחות הוה דסוף בכורות דאפילו סבר אי אפשר לנמנע כיון דאין יכול להכיר איהו קדס משהו לחברו ונתכוון לקרוב שיהיה עשירי ונבט אחת קראס לא דמי לקרא לעשירי עשירי ואחר כך לאחד עשר עשירי והא דקאמרין התם אצל בנת אחת תרווייהו קדשי לא ממש בנת אחת בנמנעם [אלא] דכפישמי ומיהו קשיא דפרק מי שהוציאהו (עירובין דף ק.) ופרק שני דקדושין (דף נח.) פרוך מהך ויאלו שנים בעשירי לרבה דלמר כל שאינו בזה אחר זה אפילו בנת אחת אינו ומשמע דקשיא ליה וכיון דבזה אחר זה אין אחרון קדוש בנת אחת לא יהא קדוש לא לזה ולא לזה כמו מקדש אשה ואחותה והיאך יכול להיות זה דלל קריאת טס דידה מהכא כיון דאי אפשר ליה לנמנע ממה נפשך עשירי מאיליו קדוש ויש לומר דמתבאר פרוך היאך הוא קדוש כיון דאי אפשר לנמנע אינו קדוש אלא מתחמת דיבורו:

והא אפשר לצמצם. קא סלקא דעתך דהא דקמתרן בנכנס ויולא הכי קמתרן כל כמותו בנכנס ויולא הוא דאין דרך לנמנע והא כו' וקמי' מתני' כמותן כשרה והוה ליה פרוך כעומד ומשני אמר ר' אמי במעדיף ומתני' לא אפשר בנמנעם אלא במעדיף וקשה דאין זו סוגיא דהש"ס שאינו אלא כמשיב דאין חושש בקושיא שלו דלעולם איירי בנכנס ויולא וי"ל במעדיף שמרבה בפסול עד שמכסה השפודים ונמנע סכך כשר רבה על סכך פסול ומנעולו ובענין זה פי' בקוטרם דברבא אם היו נתונים שמי נותנן ערב ולהאי פירושא קא משמע לן רבא דמעדיף לא מהני משום דוימנין דלאו אדעתיה לא ירבה בכשר אצל כשמטנה להניח כעין שמי וערב אי אפשר שלא ירבה ומיהו קשה להאי אפירושא דאין דומה שיחבטל סכך פסול בכשר אע"פ שהכשר רוב כיון דאין מעורבין או בזה ויכר כל אחד בפני עצמו כמו שפי' בקוטרם דכשחבטן דלעיל (דף טו:) שעירבן ואינו יוכר הי ניהו פסול והי ניהו כשר וגירסת ר"ת עיקר דגרס והא אי אפשר לנמנעם דכפרישית ויחא לפי גירסתו דלא קיימא השתא רבי אמי ורבה לגטיי כמתן דלמר פרוך כעומד אסור דלכוהו קאמרין הכא דן פירכא דאי אפשר לנמנעם אצל לגירסת הקוטרם קיימי השתא לשנויי כמתן דלמר פרוך כעומד אסור והיינו דלא כהלכתא דפרק קמא דעירובין (דף טו:) פסקינן הלכה כמתן דלמר מותר:

בארובה ושתי כרעים בקצה ושתי כרעים. סוגיא דשמתין כרעי נחמיה דרבנן לא מטמאי בארובה ושתי כרעים דתנן במסכת כלים פרוך י"ח (מ"ה) מטה שהיתה טמאה מדרס נטלה קלרה ושתי כרעים טמאה ארובה ושתי כרעים טהורה ורבי נחמיה מטמא ודוקא כשכל המטה קיימת וכו' של אדם אחד שקופו לחזור ולחברה אצל אס נאבד מתקנתה או של שני בני אדם והואיל ואין סופן לחזור ולחברה טפי אפילו איכא ארובה ושתי כרעים קלרה ושתי כרעים טהורה דמתן במסכת כלים פרוך י"ח (מ"ט) ובפרק שלשה שאלו (ברכות דף ג:) מיייתין לה מטה שנגנבה חליה או שארבה חליה חלקיה אחין או שותפין טהורה האחריה מקבלת טומאה מתכאן ולהכא והא דתנן התם כרע שהיתה טמאה מדרס וחברה למטה שלה טמאה פירשה היא טמאה מדרס והמטה מגע מדרס אלמא דרע לחודיה טמא היינו לאחר שחברו למטה חזר לטומאה ישנה אפילו במטה טהורה אצל כל זמן שלא חברו טהורה אע"פ שפירש מטה טמאה: מטה